

FELSEFEYE İLK ADIM

“Felsefeye nereden ve nasıl başlanır?” soruları birçok insan için oldukça belirsizdir. Çünkü felsefenin belli bir başlangıcı yoktur ya da belli bir öğrenme sırası. Şuan hepimiz zaten felsefenin tam içindeyiz. Sorgulamaya, merak etmeye başladığımız ilk andan beri bu süreç devam etmektedir. Bir nevi bir bilinç işidir felsefe. İlk doğduğumuz zamanı, konuşmaya başlayana kadar ki o süreçte; ne düşündüğümüzü, neyi sorguladığımızı hatırlayamayız pek çünkü bir bilinç’in varlığının gelişmişliği söz konusu değildir. Aslında bir nevi yaşamaya yaşamın ortasından başlıyoruz. Konuşmaya başladıkça basit sorular sormaya başladık, yüzeysel sorular, merakımızı dile getirdikçe ve cevaplar aldıkça daha çok sorduk, her şeyi sorduk, her şeyi öğrenmek istedik. Bir kısmını öğrendik, bir kısmını öğreniyoruz, bir kısmını öğreneceğiz veya asla cevabını bulamadan soru sormayı bırakacağız. Bu yüzden başlangıcını veya sonunu bilemesek bile bu yolda bize yardımcı olabilecek ve farklı bakış açıları katabilecek birçok kaynağımız bulunuyor. Bu yazının gerçekten yararlı olabilmesi için araştırmalar yaptım. Başka insanların “nasıl başlamalı?” sorusuna cevaplarını inceledim. Fakat araştırmalarım sonucunda gördüğüm birçok kitap uzun süredir felsefi kitaplar okuyan bir insan için bile göz korkutucu olabilecek kitaplardı. Tahmin edilemeyen nokta ise felsefeye sadece kitap okuyarak başlanamayacağıydı. Felsefenin ne demek olduğunu anlamak, onu özümsemek gerekir. Yüzeysel olarak söylemek gerekirse felsefe “**bilgiyi sevmek**” demektir. Peki “bilgiyi sevmek nasıl olur?” Elbette ki herhangi bir şeyi sevmek gibi; onu koruyarak ve emek vererek. Felsefeyi büyük kılan şey onun anlamadır. Çünkü bilgiyi sevmek, kendini sevmekten öteye geçtiğinde insan kendini sürekli bir gelişim ve aydınlanma halinde bulur. Felsefe kendi çıkarlarını değil yalnız doğruyu esas aldığından dolayı felsefe yapan kişi onu mutsuz edicek olsa bile doğrunun peşinde olan kişidir. Eğer felsefenin mantığını anlarsak birçok cevabı belli olmayan soru hakkında bir fikir oluşturabilir, oluşmuş fikirler hakkında eleştiriler sunabiliriz ve yazılmış kitapları farklı bir gözle okuyabiliriz. Bilgiyi sevmek yalnızca ilk adımdır. Bundan hemen sonra bilmemiz gereken düşünmek ve alışkanlık edinmek arasındaki farktır. Düşünmeyi alışkanlıklardan ayıran fark alışkanlıkların determinize olmasıdır. Yani alışkanlıklar bilincimizden ayrı hareket eder. Bu farkı ayırt edebilirsek aslında insanların düşünmekten çok sadece alışkanlıklarıyla hareket ettiklerini görebiliriz. Okula her sabah bilinçli gidiyor olsak da bu her sabah bunu sistematik bir şekilde düşündüğümüzü göstermez. Düşünmek sistematiktir. Bir şeyi düşünmek için ,ona varmadan önce düşünmemiz gereken şeyleri düşünmeliyiz. Örneğin “nasıl yönetilmeliyiz?” sorusunu düşünen bir insan “ yönetilmeli miyiz?” sorusuna yanıt verebilmelidir. Düşünmenin bir ahlakı vardır. Ve bu burada da bitmiyor. Felsefe teorik bir disiplin olsa da pratik gerektiren de bir uğraştır. Bunu için yapmamız gereken şey okumaktır. Unutmamamız gereken şey felsefe kitaplarının diğer kitaplardan farkı okudukça anlam kazanmalarındır. Bilginiz arttıkça aynı kitaptan aldığınız anlam ve zevk değişecektir.Kendi kafama uygun bir liste bulamayınca ben de kendi okuduğum ve sevdiğim kitapları listelemek istedim. Umarım bu liste bende olduğu gibi sizde de okuyunca kendinize farklı bakış açıları, hayatınıza farklı anlamlar katabilir. Şimdiden iyi okumalar dilerim:)

1-) KÜÇÜK PRENS

“ ...ama gözler kördür. İnsan ancak yüreğiyle baktığı zaman gerçeği görebilir”

Antoine de Saint-Exupéry’nin yazmış olduğu bu eseri zaten bilmeyen yoktur. Akla gelen ilk kitaplar arasındadır her zaman. Yazımının sadeliği ve karakterlerin saflığı kitabı okumayı kolaylaştırırken içinde barındırdığı anlamlarıyla düşündürülen oldukça güzel ve önemli bir eserdir.

2-) SÖFİE’NİN DÜNYASI

"Her zaman en korkulan kişiler soru soran kişilerdir. Sorulara cevap vermek o kadar sakıncalı değildir. Tek bir soru bin cevaptan daha güçlü olabilir..."

Jostein Gaarder'ın yazmış olduğu bu eser 15. yaşgününü kutlamaya hazırlanan Sofi, bir gün posta kutusunda "Kimsin" yazılı bir not bulmasıyla başlar. Asıl mesleği felsefe öğretmenliği olan Jostein bütün bir felsefe tarihinde sorulmuş soruları ve cevapları, sürükleyici bir roman kurgusu içinde anlatmıştır.

3-) DEVLET

“Gençlere ve aynı zamanda yetişkinlere verilecek en iyi eğitim, öğüt vermek değil, başkasına öğütlediğimiz şeyleri yaşam boyunca uyguladığımızı göstermektir...”

Platonun bu eserinde doğruluk, iyilik, ölçü, eğrilik gibi birçok konuya değinilmiş, beni şaşırtansa nerdeyse 2500 yıl önce yazılan konuşulan bu konuların hala günümüz geçerliğini korumuş olması. Gerçi onların düşlediği bu devlet düzeni şu anki ile örtüşmüyor orası ayrı. Platon'a göre mutlu olmak için erdemli olmak gerekir. Erdem iyiliğin, iyilik de insanın ve toplumun en yüksek amacı olan mutluluğun gerçekleşmesini sağlayacaktır. En yüksek bilgi de iyi ideasıdır bunu anlatmak için de güneş benzetmesini kullanır. Önsözde geçtiği gibi "Devlet okunmuş olsa bile sık sık yeniden okunmaya değer, dünya gibi hep yeniden anlaşılacak isteyen kitaptır."

4-) SOKRATES'İN SAVUNMASI

“Ölümün insanoğlunun başına gelen iyiliklerin en iyisi olup olmadığını kimse bilmiyor, ama güya başa gelebilecek en büyük kötülük olduğunu sandıklarından ondan korkuyorlar. Birinin bilmediği bir şeyi bildiğini sanması cehaletin en utanç verici türü değil midir? ...”

Platon tarafından Sokrates'in ölümünden sonra yazıya aktarılan; Sokrates'in tarihi savunması, evrensel ve her daim güncelliğini koruyan bir metin. Hiçbir zaman bitmeyen güç çekişmelerine güzel bir örnek. Sokrates, deneyimleri sonucunda, işlerini en iyi yapan zanaatkarların, sanatçıların ve en bilge görünen insanların bile, kibirlerine yenik düşerek, bilgeliklerini gölgede bıraktıkları sonucuna varır ve gidilmesi gereken tek doğru yolun, gerçek bilgi ve erdem olduğunu işaret eder. Ben demekten öteye geçemeyen; egosundan burnunun ucunu göremeyen, iftiralarla kendisine cephe alan, kendisini itibarsızlaştırmaya çalışanlara inat, bildiğinden şaşmaz Sokrates. Herkes kendine yakışanı yapar diyerek devam eder yoluna. Elbette çok düşman kazanır o kadar ki, hakkındaki asılsız ithamlar artarak devam eder. Çünkü "hiçbir başarı cezazsız kalmaz."

5-) MARTI

“...rakamlar sınırları belirler; İyinin, mükemmelin sınırları yoktur...”

Herkes ona gülüyordu çünkü o farklıydı, o da onlara gülüyordu çünkü hepsi aynıydı. Richard Bach'ın yazdığı bu eserde sınırların insanın kendisi olduğunu, özgürlüğü sadece insanın kendisinin elde edebileceğini dünya'nın en özgür ve bunun en farkında olmayan hayvanlarla, kuşlarla, anlattığı; okunması rahat ve keyifli bir kitaptır.

6-) SİMYACI

“Bizi görmek istedikleri gibi değilsek canları sıkılır...”

Paulo Coelho'nun bu eserinde Endülüslü bir çoban olan Santiago'nun İspanya'dan kalkıp Mısır piramitlerinin eteklerinde hazinesini aramaya gitmesinde çıkarılacak çok ders olduğunu düşünüyorum. Nitekim hayallerimizin peşinden gitmeyi bırakın, hayal kurmayı bile unutturdular bize.

“Yeryüzünde her insanın kendisini bekleyen hazinesi vardır.” Hazineselerimizi bulmak ümidiyle...

7-) DELİLİĞE ÖVGÜ

“Kendinden nefret eden biri başka birini sevebilir mi ? Kendi kendisinden canı sıkılan, kendinden yorulmuş biri, içinde yaşadığı topluma mutluluk verebilir mi? ...”

Desiderius Erasmus'un 15. yüzyılda yazdığı ve insanoğlunun tüm zincirlerinden kurtulmasını, salt özgürlüğe ulaşmasını ve mutlu olmasını sağlayan özelliğın delilik olduğunu açıkça ifade ettiği eseridir. Erasmus, kiliseyi ve bağnazlığı eleştiren bir din adamıdır. Hümanizmin babası olmakla beraber ilerici bir yaşam biçimini ve aklın özgürlüğünü savunur. Herkes eğlenmekte özgürse, yazarlara niye yasaklansın, diyerek hakikati gülerek söyler.

8-) AŞKIN METAFİZİĞİ

“Herkes, karşısındakinde kendi yoksun olduğu yanları sever...”

ARTHUR SCHOPENHAUER...edebi dili harika olan düşünür. Yazdıklarını okurken illaki kendinizden tespitler bulacaksınız. Arthur belki insan sevmez ama insanı çok iyi tanıyıp ve yerinde tahliller yapan bir şahsiyet. Çoğu düşüncesine katılmasam da yazım dilinin etkileyiciliği ve farklı bakış açısıyla okuması keyifli bir yazardır. Fakat şimdiden uyarıyım “feminist” arkadaşların biraz siniri bozulabilir:)

9-) CAHİL FİLOZOF

“ ...Uçsuz bucaksız bir kâinatın ortasında, tek bir noktaya sıkışıp kalmışken, değil kral olmak, etrafımı saran her şeyin kölesi olan ben, kendimi aramakla işe başlıyorum...”

Voltaire'in hem kendini hem de diğer filozofları alaya alarak dünyayı, insanlığı, ahlâki değerleri sorguladığı bir eser. Ancak bunu öyle ince bir mizahla yapıyor ki hayran olmamak imkansız. Voltaire her zaman olduğu gibi burada da kendini arıyor. "Hiçbir şey bilmeyen bir adamın soruları" gündemiyle başlıyor kitaba. Ve sorularıyla ilerliyor.

10-) ÜTOPYA

“...Halkın zengin ya da özgür olması kralın aleyhinedir. Çünkü zengin ve özgür olanların, zorbalığa ve haksızlığa tahammülü olmaz...”

Thomas More'un Utopia'sı; 1516'da kaleme alınmıştır, var olmayan, kurgusal bir adada geçmektedir. İnsanların eşit olduğu, toplumsal sınıfın ve özel mülkiyetin olmadığı; insanların refah içinde ve mutlu yaşadığı adada suçların da minimuma indiği gözlenmektedir. More kitabında ütopyalıları ve onların yaşam biçimlerini anlatarak, döneminin İngilteresi'ne de bir eleştiri getirmektedir.

TUĞÇE SARALI